

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.12, april 2018

Indledningen er redigeret af Klaus Nielsen og Kirsten Vad

Tilsyn ved ph.d. Lone Kølle Martinsen

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til

“Til Chr. Molbech”, “Til Kamma Rahbek” og “Til Bernhard Ingemann”

ved Stine Holst Petersen

Indhold

- 1 Dedikationerne i *For Ide og Virkelighed*
- 2 Til Christian Molbech
- 3 Til Kamma Rahbek
- 4 Til B.S. Ingemann
- 5 Anvendt litteratur

1 Dedikationerne i *For Ide og Virkelighed*

Dedikationer kan overordnet deles i to kategorier: de trykte, der skal nå det brede publikum, og de håndskrevne, der skal nå modtageren af det enkelte eksemplar, hvori dedikationen står skrevet (jf. Posselt 2002, s. 66 f.). Tre dedikationer fra Grundtvig til hhv. Christian Molbech, Kamma Rahbek og B.S. Ingemann tilhører den sidste kategori. De blev efterfølgende trykt og gjort kendte for offentligheden, da Svend Grundtvig under samletitlen “Tre gamle, hidtil utrykte Digte af N.F.S. Grundtvig” lod dem udgive “som literærhistoriske Bidrag” i tidsskriftet *For Ide og Virkelighed* (1869, jf. s. 40). Grundtvig var blevet så anerkendt en forfatter, at private dedikationer nu kunne udgives for deres litteraturhistoriske værdi, og Grundtvigs egen spådom i dedikationen til Kamma Rahbek var således gået i opfyldelse: “Bladet skal engang sig vende, / Da skal du og Fleer mig kiende” (vers 21-22).

2 Til Christian Molbech

Dedikationen til Christian Molbech er skrevet i et eksemplar af *Maskeradballet* fra 1808 og signalerer den spæde indledning på de to herrers venskab. Grundtvig og Molbech havde mødt hinanden i begyndelsen af maj 1808, og Grundtvig følte sig tilpas draget af sit nye bekendtskab til efterfølgende at sende sin nyligt udkomne debutbog til Molbech.

Maskeradballet tegner et dystert billede af Grundtvigs samtid, hvor Danmark er på vej mod afgrunden, mens befolkningen vender det blinde øje til og lystigt danser videre. Grundtvig har nok fra første møde fornemmet, at Molbech havde et andet syn på historien og verden, og kalder i dedikationens sidste verselinjer på et trøsterigt svar: “Da deel med mig din søde Tro! / Og Trøst og Haab og salig Ro / Skal Frygten af min Barm udjage”. Svaret leverede Molbech i et brev nogle dage senere, hvor han glæder sig over boggaven og venskabet. Værkets poetiske skønhed prises, men synet er for dystert for Molbech, der ser mennesket i stadig udvikling gennem historien:

Det er sandt, Oldtiden var mere kraftfuld; men en raa, næsten hensigtsløs Kraft, hvor det physiske Liv altid maa faa en kiendelig Overvægt over det aandige, kan aldrig være Menneskets høieste Maal. Vare Oldtidens Mennesker mere kraftfulde, mere diærve, som Nation mere sammenholdige – da vare de vist ogsaa mindre Verdensborgere, mindre menneskelige, eller for at bruge et nyere Yndlingsudtryk, mindre humane, end den nærværende Slægt (Grundtvig og Molbech 1888, s. 9).

Venskabet udviklede sig i årene efter, hvor de blandt andet var hinandens tro fæller i stridigheder med sprogforskeren Rasmus Rask om det oldislandske sprog og dets formidling på dansk (jf. [indledningen til “Rasmus Christian Rask”](#)). Det kom dog til et brud mellem de to i begyndelsen af 1813, efter Molbech havde læst Grundtvigs *Verdenskrøniken* (1812) og måtte erklære sig uenig i hans historiesyn (for en nærmere redegørelse for bruddet, se [indledningen til “Til min Ven Christian Molbech”](#)).

3 Til Kamma Rahbek

Den 28. december 1815 udkom Grundtvigs nytårsgave *Heimdall*. Grundtvig gav flere eksemplarer af bogen bort, og blandt de kendte dedikationseksemplarer er et til Kamma Rahbek.

Kamma Rahbek, som tidens litterære talenter flokkedes om på Bakkehuset, modtog sit eksemplar nytårsdag, hvor Grundtvig overrakte hende gaven ved kirkegang (Rahbek og Molbech 1993, s. 709 f.). Dedikationen, hvori Grundtvig fremstiller sig som en lille ringeagtet fugl, der har svært ved at få ørenlyd blandt alle skovens andre fugle, afspejler Grundtvigs position i det københavnske kulturliv, efter han havde lagt sig ud med store dele af både præstestanden og det litterære parnas i fejderne med blandt andre H.N. Clausen, H.C. Ørsted og Jens Baggesen. Håbet i dedikationen er, at Kamma Rahbek endnu vil lytte til hans sang og kalde sig veninde alt til trods.

Kamma Rahbek og Grundtvig havde kendt hinanden i hvert fald siden 1811, hvor Grundtvig omtales i et brev fra Kamma Rahbek til en veninde, men bekendtskabet

strakte sig muligvis tilbage til omkring 1808, hvor Grundtvig vendte tilbage til København fra Langeland og fortsatte sit samarbejde med Kammas ægteemand K.L. Rahbek, som havde udgivet flere af Grundtvigs tekster. Således kan dedikationen fra Grundtvig ses som et forsøg på at afklare sin status hos Kammas Rahbek mere end et forsøg på at inkludere sig på et venskab. Grundtvig fik sit svar i et udateret brev, hvori Kammas blandt andet skriver: “Thi det vil dog vist ikke undre Dem, at Tilskriften i Deres Bog har rørt mig paa en meget alvorlig Maade. Jeg vil ikke trætte Dem med Opregnelsen af *alt*, hvad jeg har tænkt og følt derved; men jeg bør dog ikke dølge Dem, at den Tvivl, De saa hjerteligt og smukt ytrer deri, har smertet mig, *især* for min *egen* Skyld”. Hun afsluttede brevet med forsikringen: “at jeg i dette nye Aar som i adskillige af de gamle maa kalde mig Deres Veninde” (Grundtvig 1924, bind 1, s. 432 f.).

4 Til B.S. Ingemann

I slutningen af 1818 og begyndelsen af 1819 kom første bind af Grundtvigs oversættelse af hhv. Saxos og Snorres krøniker. Det var den foreløbige kulmination på Grundtvigs store arbejde med den nordiske historie, så da digtervennen B.S. Ingemann i efteråret 1819 vendte hjem fra en halvanden år lang udlandsrejse og blev hilst velkommen af sine venner, holdt Grundtvig en tale, der afsluttedes med overrækkelsen af oversættelsen af Saxo med et par dedikationsvers til vennen (jf. Grundtvig og Ingemann 1882, s. XXXIX f.). Dedikationen henvender sig til Ingemann “som de sorte Ridderses Skjald”, og det var også med dette romantiske epos, at Grundtvig fik øjnene op for Ingemann (Grundtvig og Ingemann 1882, s. 326). Da *De sorte Riddere* (1814) fik kritik af Peder Hjort i 1816, for Grundtvig i blækkhuset og skrev rimbrevet “Til Bernhard Ingemann i Anledning af Ingenting”, hvor han på en gang trøstede og advarede sin ven. En del af advarslen drejede sig om de historiske digte, som Grundtvig ikke mente, Ingemanns poetiske natur egnede sig til (se [indledningen til rimbrevet](#)). Et par år senere har Grundtvig altså skiftet position, da dedikationen er en anerkendelse af Ingemann som den poetiske overmand samt en opfordring til Ingemann om at finde inspiration i det fædrelandshistoriske stof.

Ingemann hørte sin ven. I 1824 udkom digtet *Waldemar den Store og hans Mænd* som var den første fortælling i hans populære historiske serie, der omhandler nogle af de dramatiske og mest betydningsfulde begivenheder i den danske kongehistorie. Efter *Waldemar den Store og hans Mænd* skrev Ingemann fire romaner, før han sluttede sin danske middelalderhistorie med digtet *Dronning Margrethe* (1836). Hvor stor indflydelse Grundtvig har haft på den vej, Ingemann trådte med sine historiske værker, er svært at sige, men dedikationen gjorde indtryk. I et brev til Grundtvig fra 1823, hvor Ingemann beretter om sit arbejde med *Waldemar den Store og hans Mænd*, udtrykker han håb om, at Grundtvig “en Gang med Glæde skal erindre den Time, da du ved min Hjemkomst kjærlig rakte mig din Saxo i Haand og lagde ham og hans Mænd paa Hjærtet” (Grundtvig og Ingemann 1882, s. 5), og den aldrende Ingemann erindrer sig episoden i et brev fra 1859:

– du, som ved min baade aandelige og legemlige Hjemkomst 1819 rakte mig din Saxo, med den kjærlige Opfordring til at ‘ride Sommer i By’ med hans og Danmarks Helte, som

jeg kunde bedst!” (Grundtvig og Ingemann 1882, s. 325).

5 Anvendt litteratur

- *For Ide og Virkelighed, et Tidsskrift* (1869-1873), udg. Bjørnstjerne Bjørnson, Rasmus Nielsen & Carl Peter Rudolph Schmidt. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1808) *Maskeradeballet i Dannemark 1808. Et Syn*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1812) *Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1815) *Heimdall. Dansk Nyaars-Gave for 1816*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1869) “Tre gamle, hidtil utrykte Digte af N.F.S. Grundtvig” udg. Svend Grundtvig i *For Ide og Virkelighed, et Tidsskrift*, nr. 1, april, s. 40-43. København.
- Grundtvig, N.F.S. & B.S. Ingemann (1882) *Grundtvig og Ingemann. Brevvexling 1821-1859*, udg. Svend Grundtvig. København.
- Grundtvig, N.F.S. & Christian Molbech (1888) *Christian Molbech og Nikolai Frederik Severin Grundtvig. En Brevvexling*, udg. Chr. K.F. Molbech & Ludvig Schrøder. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1924-1926) *Breve fra og til N.F.S. Grundtvig*, bind 1-2, bind 1 (1807-1820), udg. Georg Christensen & Stener Grundtvig. København.
- Ingemann, B.S. (1814) *De sorte Riddere. Et romantisk Epos i ni Sange*. København.
- Posselt, Gert (2002) “Kierkegaard som bog giver” i *Tekstspejle. Om Søren Kierkegaard som bogtilrettelægger, bog giver og bogsamler*, red. Cappelørn, Niels Jørgen, Gert Posselt & Bent Rohde, s. 65-103. Esbjerg.
- Rahbek, Kamma & Christian Molbech (1993) *Kamma Rahbeks Brevveksling med Chr. Molbech*, bind 1-3, bind 2, udg. Kirsten Dreyer. København.
- Saxo Grammaticus (1818-1823) *Danmarks Krønike af Saxo Grammaticus*, bind 1-3, overs. af N.F.S. Grundtvig. København.